

Zámecké divadlo

Je třeba připomenout, že v Horšovském Týně se kdysi po několik desetiletí provozovalo divadlo na vyšší úrovni, a to divadlo zámecké. Jelikož se touto záležitostí ještě nikdo podrobněji nezaobíral, jsou informace o této panské kratochvilné instituci velmi mlhavé, pohříchu nelze s jistotou přesně určit, kdy divadlo vzniklo, ani kdy ukončilo svou činnost, natož nastínit jeho chod či repertoár. Podle rozšířené domněnky trauttmansdorffské divadlo existovalo v období pozdního romantismu.

Jako nejpravděpodobnější za dobu vzniku se jeví prostor kolem let 1790 a 1805, tuto hypotézu podporuje několik důvodů. V roce 1790, poté, co Francii zachvátila první vlna revoluce, ukončil svou diplomatickou misi v Bruselu hrabě Ferdinand z Trauttmansdorffu (1749-1827), rakouský státní konferenční ministr ve funkci generálního guvernéra (habsburského) Nizozemí a ověnčen českým titulem „Holandský místokráľ“ se navrátil k vídeňskému dvoru.

Další, pravděpodobnější eventualita připadá na dobu kolem roku 1805, kdy už zmíněný hrabě Ferdinand byl pasován na rytíře Řádu zlatého rouna a zároveň primogeniturně povýšen do stavu říšských knížat. Tím se Trauttmansdorffové ocitli v úzkém počtu cirká třiceti nejvyšší postavených aristokratických rodin v monarchii, tedy postoupili na stavovskou úroveň Schwarzenberků, Lobkowiczů nebo Liechtensteinů. V obou případech by se zřízení vlastního divadla jevílo pro zvýšení rodinné prestiže velice efektivní.

Pro zámecké divadlo byla vybrána ne zcela využívaná budova bývalé lobkovické míčovny těsně přiléhající k obvodové zdi zámeckého parku. Podle zachovalých fragmentů vnitřní klasicistní úpravy lze s určitostí předpokládat, že hlediště se nacházelo ve stylově upraveném poschodí, jeviště umístěné na západní straně bylo propojeno s přízemím, přičemž suterén pod jevištěm se mohl využívat jako skladiště kulís, kostýmů a rekvizit, zbývající část přízemí budovy pravděpodobně sloužila jako šatny pro herce a obslužný personál.

Co se provozu týče, můžeme po vzoru jiných šlechtických divadel předpokládat, že divadlo tu fungovalo pouze sezónně, tedy v době letního pobytu rodiny a v časech honů, v zimním období, v době společenské sezóny ve Vídni, se přesunulo do tamního reprezentačního rodinného paláce. Pověřený ředitel divadla nájímá profesionální sólisty z kamenných scén, epizodní role, kompars a hudební složku pak obstarávali místní panští úředníci a zámecký personál, někdy se do inscenací zapojovali dokonce i urození členové rodiny. Ostatně chod jednoho takového zámeckého divadla barvitě popsal Alois Jirásek v románu „Na dvoře vévodském“.

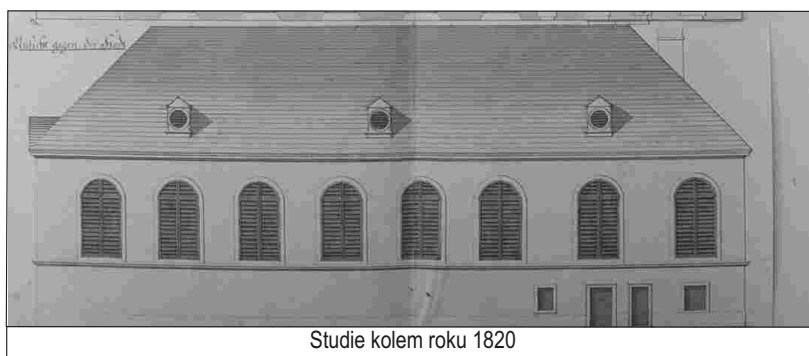
V knížecích archívech, nyní deponovaných v Nepomuku, se nachází nerealizovaná klasicistní studie čelní fasády míčovny, která má o dvě obloková okna víc, nežli vykazuje současný stav – studie tedy počítala z rozšířením původní renesanční stavby. V letech 1829-30 byl k východní straně přistaven jednoduchý přízemní přístavek, dlouhodobě využívaný jako obydlí ředitele knížecí správy.

V té době už zřejmě trauttmansdorffské divadlo neexistovalo; opět se dá spekulovat, že mohlo zaniknout v souvislosti se smrtí knížete Ferdinanda (zemřel v roce 1827). Jeho dědic, kníže Jan Nepomuk (1780-1834), už patrně nehodlal provoz této bezesporu nákladné instituce nadále financovat.

Horní prostory staré lobkovické míčovny postavené v 60. letech 16. století a po Pražském hradu druhé nejstarší stavby svého druhu v Čechách, se pak využívaly k různým společenským účelům. Podle letitých pamětníků tu ještě na počátku 20. století probíhaly městské plesy. Ovšem když v letech 1910-12 došlo k moderní přestavbě hotelu „Zur Traube“ (dnešní Šumava), kde vznikl prostorný sál s jevištěm i nezbytným zázemím, přenesl se společenský život města tam.

V příštím čísle Počátky českého divadla v Horšovském Týně

Václav Kuneš

Studie kolem roku 1820

Současný stav

Z pedagogických zkušeností pěti učitelských generací, XXI. část

Právě se nám schyluje další „naplněný“ školní rok – a tak by se slušelo uzavřít ho alespoň po všechných srovnáních s léty minulými, zhodnocením toho, co se dobře zdařilo – a naopak přiznáním v čem byly největší nedostatky, problémy a „reservy“...

Místo takového hodnocení a „uzavírání letošní školní činnosti“ však můžeme opět sledovat – a to v nemalé míře – „propad“ úrovně především absolventů našich škol jak podle mezinárodních, tak i vnitrostátních průzkumů. Časté odchody zpravidla dobrých učitelů od svého „životního poslání“, další oddalování už dávno nazbyt – u nanejvýš nutných celkových opatření, jako zejména „státních maturit“, dodržování „vyvážené“ výuky všech všeobecně vzdělávacích oborů (předmětů) alespoň na základních školách, důsledné péče o mladý „učitelský dorost“ a možnost obsazovat i „okrajové“ venkovské školy vysokoškolsky co nejlépe připravenými pedagogy všech oborů...

Vzhledem k velikému nežádnému dosavadnímu „vlád“ o naléhavé (a stále naléhavější) školské záležitosti, nesnažících se cokoli změnit „k lepšímu“, stále se vymlouvajícím na nedostatek peněžních prostředků pro školy, bude i nadále docházet k odchodům učitelů (a mnohdy právě těch nejlepších) od mnohdy rodové „kantořiny“, aniž by na jejich místa mohli přijít mladí, schopní absolventi, jichž je čím dál tím méně – a na venkov se rozhodně „nepohrou“! Nerad přiznávám, že od rodového „kantorského řemesla“ právě odchází i můj syn Vratislav. Tady musím vzpomenout, že odchody z učitelství bývaly ovšem v daleko menším měřítku už dříve. Například můj děd Jan Jaroslav Holý (1866 – 1932) odešel v roce 1898 především z platových důvodů od školství k rakouským „c. k. státním drahám“ jako technický úředník.

Že byly problémy podobné těm našim – a staří čeští kantoři neměli vůbec „na růžích ustláno“, potvrzuje rozhodně též další citát z dopisu mého předka Jana Evangelisty Kramaty: „V dokonale podřízeném i nemálo hubeném ouřadu kantorském jen opravdu mohutným a pevným povahám mužův setrvat se zdá! Kantor dobrý musí vždy dobře obstát nejen před vrchností duchovní i světskou, právě tak jako i před ouřadem obce své a důkladně zpytavými pohledy rodičův dítek školních. Přičemž nemůže a nesmí dopustit újmů nižádných, ani snížení osudů po té nejlepší mravnosti, dbalosti i stáleho rozšiřování povědomí obecného u veškerých žákův svých!“

Mgr. Jan Prokop Holý, Hostouň

**SETKÁNÍ OBČANŮ
NĚMECKÉ NÁRODNOSTI
se uskuteční
10. 7. 2010 od 14.00 HODIN
v sále MKZ H. Týn
MŠE od 12.30 HODIN
v kostele sv. Petra a Pavla
na nám. Republiky**